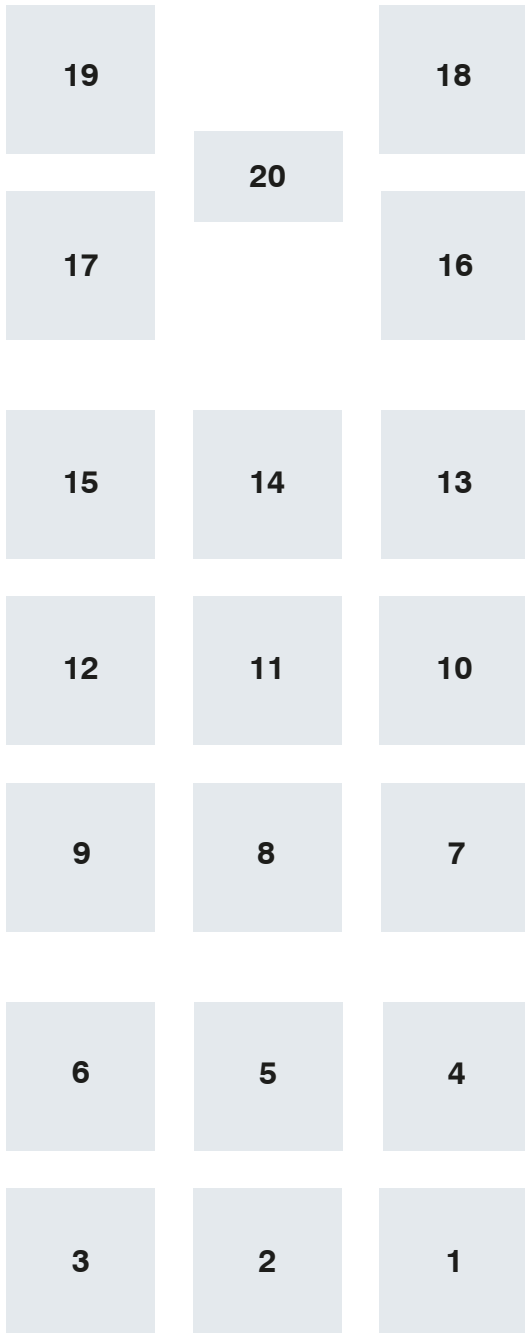

VÍKINGR

Ingang | Entrance

Oversikt

1. Sølvveien – fra Bagdad til Teisen | The Silver Route – From Bagdad to Teisen
2. Vikingenes verden i en gullskatt | The Viking World in a Single Treasure
3. Kostbarheter fra Karl den stores rike | Treasures from Charlemagne's Empire
4. Langreist luksus | Long-distance Luxury
5. Skandinaviske draktspenner | Oval Brooches – Typically Scandinavian
6. Fra frankisk sverdbelte til skandinavisk smykke | From Sword Belt to Brooch
7. En spore i særklasse | An Exceptional Spur
8. Hjelmen fra Gjermundbu | The Gjermundbu Helmet
9. Brynje fra Gjermundbu | Chainmail from Gjermundbu
10. På ridetøyet skal krigeren kjønnnes | Horse and Warrior
11. Sverdet – krigerens smykke | The Sword – Warrior's Jewellery
12. Det bøyde sverdet | The Broken Sword
13. Spyd til strid | Spears for Battle
14. En kvinnelig kriger? | A Female Warrior?
15. «Drepte» våpen | 'Murdered' Weapons
16. Sverd fra Langeid | The Sword from Langeid
17. Fra skipssmykke til kirkepyrd | From Ship's Prow to Church Spire
18. En kongelig myntskatt | A Royal Coin Hoard
19. Fra Torshammer til kors | From Thor's Hammer to Christian Cross
20. Dynna steinen – Gunnvor bygger bro | Gunnvor Built a Bridge

1. Sølvveien - fra Bagdad til Teisen

Sølvskatten fra 900-tallet ble funnet i 1844 på Teisen gård i Oslo. Den består av sju sølvringer, oppkappede sølvbiter og flere arabiske og persiske mynter fra dagens Irak og Iran. Sølvringene i skatten er trolig laget av sølv fra slike mynter.

Oppkappede biter av sølvbarrer, smykker og mynter kunne brukes som betalingsmiddel i tiden før myntpreging ble vanlig i Norge. Vikingene som drev med fjernhandel østover fikk sølvmynter som betaling og det kom store mengder sølv til Skandinavia.

Gjenstander i utstillingen: C1137-C1143 og mynter, sølvskatt fra Teisen i Oslo.

Datering: Nedlagt etter 919.

1. The Silver Route – From Bagdad to Teisen

This silver hoard from the 900s was found in 1844 at Teisen Farm in Oslo. It consists of seven silver arm rings, pieces of hack-silver and Arabian and Persian coins from areas now in Iraq and Iran. The arm rings were probably made of silver that was melted down from coins like these.

Hacked-up bits of silver ingots, jewellery and coins were used as means of payment in the time before coins were minted in Norway. The Vikings who engaged in international trade eastward were paid with silver coins, and large amounts of silver arrived in Scandinavia.

Objects in the exhibition: C1137–C1143 and coins, silver hoard from Teisen in Oslo.

Dating: Deposited after 919.

2. Vikingenes verden i en gullskatt

Sommeren 1834 jobbet en husmann på Nedre Hon gård i Øvre Eiker i Buskerud. Han skulle hjelpe bonden å drenere en myr på eiendommen. Under grøftearbeidet fikk han sitt livs overraskelse da han gravde fram Norges største gullskatt fra vikingtiden.

Honskatten består av en enestående samling av kostbarheter; store gullringer, frankiske gullsmykker, arabiske mynter, fargerike perler, romerske antikviteter og en engelsk ring. Skatten speiler vikingenes reiser og kontaktnettverk; fra Kalifatet i øst til England i vest.

Gjenstander i utstillingen. Fra venstre: C719-C723, C725-C729, C738-C751, C13451-C13452, C14473-C14474, C14616-C14617 og mynter, fra Hon, Øvre Eiker i Buskerud.

Datering: 875-900.

2. The Viking World in a Single Treasure

In the summer of 1834, a tenant farmer was working on Nedre Hon Farm in Øvre Eiker, Buskerud. He was digging drainage ditches when he suddenly unearthed Norway's largest gold hoard from the Viking Age.

The Hon Hoard is a unique collection of treasures: large gold rings, Frankish gold jewellery, Arabian coins, colourful beads, a Roman gemstone, and an English ring. The hoard is a reflection of Viking journeys and contacts, from the Caliphate in the east to England in the west.

Objects in the exhibition. From left: C719-C723, C725-C729, C738-C751, C13451-C13452, C14473-C14474, C14616-C14617 and coins, from Hon, Øvre Eiker in Buskerud.

Dating: 875–900.

3. Kostbarheter fra Karl den stores rike

Flere av Honskattens gullgjenstander er laget i det karolingiske riket på 800-tallet. Den store gullspennen har opprinnelig tilhørt et belte som holdt sverdet på plass. Den ble omarbeidet til en spenne etter at den kom til Norge. Både formen og det utsøkte håndverket peker mot at den har vært brukt ved det karolingiske hoffet.

Skandinaviske stormenn og herskere hentet inspirasjon, ideer og gjenstander fra mange steder. Den fornemme kulturen til eliten på kontinentet har vært et forbilde.

Gjenstander i utstillingen: C724, C730-C737 og mynter, fra Hon, Øvre Eiker i Buskerud.

Datering: 875-900.

3. Treasures from Charlemagne's Empire

Several gold objects from the Hon Hoard were made in the Carolingian Empire in about 800. This large gold brooch originally adorned a warrior's sword belt, or bandolier. Its shape and exquisite craftsmanship indicate that it was once used at the Carolinian court. It was later made into a brooch in Norway.

Powerful Scandinavians were attracted to ideas and objects from many places. They sought to emulate the culture of the royal European elites.

Objects in the exhibition: C724, C730-C737 and coins, from Hon, Øvre Eiker in Buskerud.

Dating: 875-900.

4. Langreist luksus

Disse smykkene er laget på De britiske øyer på 700-tallet. Mange av dem ble opprinnelig brukt som pyntebeslag på kirkelige gjenstander som bøker og relikvieskrin. I Skandinavia er de fleste funnet i kvinnegraver, og har blitt gjenbrukt som draktspenner.

Gjenstandene er spor etter de tidlige vikingtoktene. Da de skandinaviske vikingene kom til De britiske øyer på slutten av 700-tallet angrep de kirker og klostre. Disse stedene hadde liten militær beskyttelse og var enkle å overmanne.

Gjenstander i utstillingen. Samtlige gjenstander er produsert på De britiske øyer på 700-tallet.

Dateringen angir funnstedet.

Fra venstre: C3762, beslag fra Øvre Eiker i Buskerud, datert 850-950; C57043/12, beslag fra Larvik i Vestfold, datert ca. 950; C18116, beslag fra Lom, Oppland, datert vikingtid; C6185, beslag fra Sundal i Møre og Romsdal, datert 900-tallet; C19364, beslag fra Lindesnes i Vest-Agder, datert 900-950; C758, ringspenne fra Snåsa i Trøndelag, datert 900-tallet; C646, beslag fra Oppdal i Trøndelag, datert 900-tallet; C30540, beslag fra Valle i Aust-Agder, datert vikingtid; C20519, beslag fra Kongsberg i Buskerud, datert 800-850; C15811, beslag fra Skedsmo i Akershus, datert 825-900; C1773, beslag fra Farsund i Vest-Agder, datert 800-850.

4. Long-distance Luxury

These pieces were made in the British Isles in the 700s. Many were originally used as decorative mounts on sacred objects used in churches, for instance on books and reliquaries. In Scandinavia, these types of objects are usually found in women's graves and have been refashioned into brooches.

They are evidence of the early Viking raids. When the Scandinavian Vikings first arrived in the British Isles, they attacked churches and monasteries. These places were often undefended and were easy to overwhelm.

Objects in the exhibition. All objects were produced in the British Isles in the 700s. The dates given indicate the dates of the find in Norway.

From left: C3762, mount from Øvre Eiker in Buskerud, dated to 850–950; C57043/12, mount from Larvik in Vestfold, dated to ca. 950; C18116, mount of copper alloy, Lom in Oppland, dated to the Viking Age; C6185, mount from Sunndal in Møre og Romsdal, dated to 900s; C19364, mount from Lindesnes in Vest-Agder, dated to 900–950; C758, ring-brooch from Snåsa in Trøndelag, dated to 900s; C646, mount from Oppdal in Trøndelag, dated to 900s; C30540, mount from Valle in Aust-Agder, dated to the Viking Age; C20519 a, mount from Kongsberg in Buskerud, dated to 800–850; C15811, mount from Skedsmo in Akershus, dated to 825–900; C1773, mount from Farsund in Vest-Agder, dated to 800–850.

5. Skandinaviske draktspenner

De ovale spennene er den vanligste spennetyper fra vikingtiden, og blir ofte funnet i par. De ble brukt til å feste seler eller skulderstropper til kvinnens «selekjole» på hver side nedenfor skuldrene. Denne drakten regnes som den mest typiske Skandinaviske kvinnedrakten i vikingtiden.

Spennene er funnet over hele Skandinavia samt i områder hvor skandinaverne bosatte seg, fra Russland i øst til England i vest. Ornamentikken endrer seg gjennom perioden, og reflekterer trender i smykkedesign.

Gjenstander i utstillingen. Fra venstre: Ovalspenner. C92 a, b (type R657), fra Morstad i Oppland, datert til 850-900; C17828 a, b (type JP 23), fra Bjerke i Vestfold, datert til 800-850; C1724 a, b (R655), fra Tinglem i Nord-Trøndelag, datert til 950-1000; C29905 a, b (type Berdal), fra Lerberg i Buskerud, datert til 800-850; C5305 a, b (type R655), fra Haugen i Vestfold, datert til 950-1000.

5. Oval Brooches – Typically Scandinavian

Oval brooches are the most common type of brooch from the Viking Age and are often found in pairs. They were used to fasten the straps on a woman's *suspended dress* (dress with shoulder straps), with one on each side, just below the shoulders. This is the best-known dress for Scandinavian women in the Viking Age.

The brooches are found throughout Scandinavia and also in areas where Scandinavians settled, from Russia in the east to England in the west. Ornamentation styles changed over time and reflect trends in jewellery design.

Objects in the exhibition. From left: Oval brooches. C92 a, b (type R657), from Morstad in Oppland, dated to 850–900; C17828 a, b (type JP 23), from Bjerke in Vestfold, dated to 800–850; C1724 a, b (R655), from Tinglem in Nord-Trøndelag, dated to 950–1000; C29905 a, b (type Berdal), from Lerberg in Buskerud, dated to 800–850; C5305 a, b (type R655), from Haugen in Vestfold, dated to 950–1000.

6. Fra frankisk sverdbelte til skandinavisk smykke

Disse draktspennene med sin karakteristiske trekantform kalles *treflikede spenner*. De ble brukt foran på kvinnenes drakt. Spennene viser hvordan skandinaviske smykke-kunstnere tok opp fremmede impulser og innlemmet dem i sitt eget formspråk.

Skandinavene laget draktspenner med tre fliker etter modell av de frankiske sverdbelte-beslagene på 800-tallet. På avbildninger av Karl den stores hoff ser vi at kongens krigere hadde treflikede beslag festet til våpenbeltet. Et forseggjort eksemplar i gull er funnet på gården Nedre Hon i Buskerud (se nr. 2). Dekoren på spennene utviklet seg fra frankisk inspirert geometrisk ornamentikk til å bli en ren skandinavisk dyrestil i løpet av vikingtiden.

Gjenstander i utstillingen. Treflikede spenner. Fra venstre: C5073, fra Eidsvoll i Akershus, datert 900-950; C23113 b, fra Vadsø i Finnmark, datert 900-950; C11414, fra Nome i Telemark, datert 900-950; C19097 (type JP 103), fra ukjent gård i Hedmark, datert 900-950; C6743 (type JP 108), fra Lom i Oppland, datert 900-950; C10537 (type JP 107), fra Vågå i Oppland, datert 900-950; C18007 (type JP 105), fra Larvik i Vestfold, datert 900-950; C12767, fra Gran i Oppland, datert 1000-1050; C4730 (type JP 98), fra ukjent funnsted, datert 900-tallet; C1095 (type JP 90), fra Elverum i Hedmark, datert 900-950.

6. From Sword Belt to Brooch

Brooches with a characteristic triangular shape are called *trefoil brooches*. They were worn by women on the front of their clothing. Trefoil brooches reveal how Scandinavian craftsmen absorbed foreign impulses and incorporated them into their own visual language.

Scandinavian trefoil brooches were modelled on Frankish sword-belt mounts from the 800s. In pictures of Charlemagne's court, we see that the king's warriors had three-armed mounts on their weapon belts. An elaborate example in gold was part of the Hon Hoard (see case no. 2). The ornamentation on the brooches developed from Frankish-inspired geometrical designs to a pure Scandinavian animal-art style.

Objects in the exhibition. Trefoil brooches. From left: C5073, from Eidsvoll in Akershus, dated to 900-950; C23113 b, from Vadsø in Finnmark, dated to 900-950; C11414, from Nome in Telemark, dated to 900-950; C19097 (type JP 103), from an unknown farm in Hedmark, dated to 900-950; C6743 (type JP 108), from Lom in Oppland, dated to 900-950; C10537 (type JP 107), from Vågå in Oppland, dated to 900-950; C18007 (type JP 105), from Larvik in Vestfold, dated to 900-950; C12767, from Gran in Oppland, dated to 1000-1050; C4730 (type JP 98), from an unknown find spot, dated to the 900s; C1095 (type JP 90), from Elverum in Hedmark, dated to 900-950.

7. En spore i særklasse

Denne gullsporen ble funnet i 1887 på Rød gård i Rygge under pløyearbeid, sammen med et tilhørende gullbeslag. 30 år senere kom det andre beslaget for dagen i den samme åkeren. Det ble ikke funnet spor etter en grav. Den andre sporen er aldri funnet. Sporer festes til støvlene og brukes til å kontrollere hesten under ridning.

Gullsporen er den eneste av sitt slag fra vikingtidens Skandinavia. Den er dekket av intrikate mønstre i gullperletråd og påloddede gullkorn og forestiller dyr og mønstre i vikingtidens Borrestil. Den var trolig laget av en skandinavisk gullsmed i 900-tallets annen halvdel.

Gjenstander i utstillingen: C 5905, C5906, C22406, gullspore og remseslag fra Rygge i Østfold. Datert til 900-tallet.

7. An Exceptional Spur

This gold spur was found in 1887 on Rød farm, during ploughing, along with a strap mount from the same spur. 30 years later a second mount was found in the same field.

There were no traces of a grave or a second spur. Spurs are fastened to boots with leather straps and used to control a horse while riding.

The gold spur is the only one of its kind from Viking-Age Scandinavia. Its intricate ornamentation is made of gold filigree and soldered granules and depicts animals and patterns in the Borre style. It was probably made by a Scandinavian goldsmith in the latter half of the 900s.

Objects in the exhibition. From left: C5905, C5906, C 22406, gold spur and strap mounts from Rygge in Østfold. Dated to the 900s.

8. Hjelmen fra Gjermundbu

Hjelmen fra gården Gjermundbu i Buskerud er verdens eneste komplett bevarte viking-hjelm. Den var en del av en svært rik mannsgrav som også inneholdt en ringbrynje (Monter 9), et sverd, to spyd, to økser, skjold, rideutstyr, deler til brettspill, samt redskaper til matlagning. Mannen som var gravlagt har tilhørt en ridende krigerelite.

Hjelmen ble bevisst ødelagt i forbindelse med begravelsen – den har blitt stukket av spydene som lå i graven – ett stikk med hvert spyd.

*Gjenstand i utstillingen: C27317 k, hjelm av jern fra Gjermundbu, Buskerud.
Datert til siste halvdel av 900-tallet.*

8. The Gjermundbu Helmet

This helmet from Gjermundbu Farm is the best-preserved Viking helmet in the world. It was found in a well-furnished man's grave that also contained a chain-mail shirt (Showcase 9), a sword, two spears, two axes, a shield, riding gear, gaming pieces and equipment for making food. The man who was buried had belonged to an elite group of equestrian warriors.

The helmet was deliberately destroyed in connection with the funeral – it was pierced with the spears that lay in the grave – one stab from each.

*Object in the exhibition: C27317 k, iron helmet from Gjermundbu, Buskerud.
Dated to the latter half of the 900s.*

9. Brynje fra Gjermundbu

Denne ringbrynjen lå i samme grav som vikinghjelmene (Monter 8), på gården Gjermundbu i Buskerud. Den ble funnet i mange små deler og bare noen av fragmentene er utstilt her. I alt er det bevart omkring 25 000 ringer. Dette tilsvarer brotparten av en brynjeskjorte som opprinnelig har veid mellom 8 og 10 kg.

Prosessen med å fremstille brynja har vært svært tidkrevende. Arbeidet kunne ta opptil et halvt år. Brynja var like kostbar som skjold, spyd, sverd og hjelm tilsammen. Dette var en rustning forbeholdt eliten og profesjonelle krigere i vikingtiden.

*Gjenstand i utstillingen: C 27317 i, brynje av jern fra Gjermundbu, Buskerud.
Datering: Siste halvdel av 900-tallet*

9. Chainmail from Gjermundbu

This chainmail comes from the same grave as the Viking helmet (Showcase 8). It was

found in many small pieces and only some fragments are displayed here. About 25,000 metal rings survive. This corresponds to the better part of the original shirt, which would have weighed between 8 and 10 kg.

The process of making chainmail was time-consuming and could take up to half a year. One chainmail shirt cost as much as a shield, spear, sword and helmet combined. This type of armour was reserved for professional warriors and other elites in the Viking Age.

*Object in the exhibition: C27317, iron chainmail from Gjermundbu in Buskerud
Dated to latter half of the 900s.*

10. På ridetøyet skal krigeren kjennes

Dette uvanlig vakre hodelaget til en hest kommer fra en rik skipsgrav fra tidlig 900-tallet som ble funnet i 1851 i Borre i Vestfold. Mannen hadde også med seg annet rideutstyr i graven samt tre ofrete hester. Hesten hadde høy status i vikingtiden.

De små beslagene som er festet til lærremmene er laget av bronse dekket med et tynt lag av gull. Den rike ornamentikken med fabeldyr, ansiktsmasker og flettebåndsmønster kalles Borrestil og har fått navn etter dette gravfunnet. Stilen var typisk for vikingenes smykkekunst fra slutten av 800-tallet og gjennom hele 900-tallet.

*Gjenstand i utstillingen: C1804, hodelag fra Borre i Vestfold.
Datert til 900-tallet.*

10. Horse and Warrior

This uncommonly fine horse bridle comes from a rich ship grave from the early 900s that was found in 1851 at Borre in Vestfold. The deceased man was also buried with other pieces of riding equipment and three horses. Horses had high status in the Viking Age.

The small mounts fastened to the leather straps are made of bronze covered with a thin layer of gold. The rich ornamentation, with mythic animals, face masks and braided patterns, is in the Borre style, a name derived from these particular finds. The style is typical for Viking art from the end of the 800s and throughout the 900s.

*Object in the exhibition: C1804, bridle from Borre in Vestfold.
Dated to the 900s.*

11. Sverdet – krigerens smykke

Noen sverd fra vikingtiden er spesielt forseggjorte. I Norge er det funnet nær 3000 sverd fra vikingtid, de fleste i gravfunn sammen med andre våpen. Sverdene varierer fra enkle hjemmesmidde sverdblader til importerte praktsverd med intrikate mønstre og hjalter utsmykket med edelmetall. Sverd med innskriften VLFBERHT eller INGELRIL stammer trolig fra et verksted i dagens Sør-Tyskland. Innskripsjonen kan være et slags varemerke.

I norrøn mytologi hører vi om sverd som var smidd av dvergene og hadde mektige krefter. Sagaene forteller om kraftfulle sverd som gikk i arv fra en generasjon til en annen.

Gjenstander i utstillingen. Fra venstre: Sverd. C24217 a (type C), fra Risvold i Telemark datert til 800-850; C28352 a (type T), fra Momrak i Telemark datert til 950-1000; C20317 a (Særtype 1), fra Steinsvik i Nordland datert til ca. 800; C257 (type R), fra Hedmark datert til 900-tallet; C11014 (type K), fra Kilde i Hedmark datert til 800-tallet.

11. The Sword – Warrior’s Jewellery

Some swords from the Viking Age are especially elaborate. Over 3,000 swords from the Viking Age have been found in Norway, and most were discovered in graves along with other weapons. The swords vary from simple home-forged blades to foreign-made ornated blades with intricate patterns and hilts decorated with precious metal. Swords with the inscriptions VLFBERHT or INGELRIL probably came from workshops in southern Germany. The inscriptions could be like trademarks. The Old Norse myths tell of swords made by dwarves and which possessed magical power. The sagas tell of mighty swords passed down from one generation to the next.

Objects in the exhibition. From left: Swords. C24217 a (type C), from Risvold in Telemark dated to 800-850; C28352 a (type T), from Momrak in Telemark dated to 950-1000; C20317 a (type 1), from Steinsvik in Nordland dated to ca. 800; C257 (type R), from Hedmark dated to the 900s; C11014 (type K), from Kilde in Hedmark dated to the 800s.

12. Det bøyd sverdet

Dette sverdet ble bøyd og ødelagt før det ble lagt i jorda som gravgave. Dette er ikke et enestående tilfelle. Mange av sverdene som er funnet i vikingtidens graver er brukket, bøyd eller foldet sammen med spor av harde slag og voldsom behandling. Ødeleggelsene er gjort bevisst.

Vikingtidens begravelseritualer gjenspeiler komplekse forestillinger om livet, døden og etterlivet. Kanskje «våpendrap» var en del av ritualene knyttet til overgangen mellom de levende og de dodes verden der sverdenes farlige makt måtte destrueres?

Gjenstand i utstillingen: C15888, sverd (type R), fra Vold i Hedmark, datert til 900-tallet.

12. The Broken Sword

This sword was bent and destroyed before being buried as a grave gift. It is not a unique case. Many swords found in Viking Age graves are broken, bent or folded together and show signs of being subjected to hard blows and other violent damage. The destruction was deliberate.

Viking burial rituals reflect complex ideas about life, death and the afterlife. Perhaps ‘weapon killing’ was part of a ritual connected to the transition from the world of the living to the world of the dead, where the dangerous power of the sword had to be destroyed?

Object in the exhibition: C15888, sword (type R), from Vold in Hedmark, dated to 900s.

13. Spyd til strid

Spydet var ett av krigerens viktigste våpen. De varierer i form og størrelse. De fleste spydene som er funnet i vikingtidens graver har nok vært støtspyd, men enkelte av de slanke og lette kan ha fungert som kastespyd.

Da hærene barket sammen til strid og frontlinjene stod steilt mot hverandre var det spydet som dominerte slagmarken. Med en lengde på over to meter hadde det større rekkevidde enn både sverd og økser.

I den norrøne mytologien er spydet forbundet med hersker-guden Odin. Når hans spyd *Gungnir* kastes treffer det alltid sitt mål.

Gjenstander i utstillingen. Fra venstre: C15917, spyd (type D2/G), fra Garder i Akershus, datert til 950-1000; C24244b, spyd (type F), fra Argehovd i Telemark, datert til 825-950; C29878b, spyd (type M), fra Bøen i Telemark, datert til 975-1075; C4294, spyd (type E), fra Kaupang i Vestfold, datert til 825-925; C29700 d, spyd (type K), fra Maarem i Telemark, datert til 900-tallet; C115, spyd (type K), fra Ås i Hedmark, datert til 900-tallet; C5613, spyd (type G), fra Alsøy i Nordland, datert til 950-1000.

13. Spears for Battle

The spear was one of the warrior's most important weapons. Spears vary in both form and size. Most spears found in Viking Age graves were used for stabbing, but some slim and light spears may have been thrown.

When armies clashed and frontlines stood face-to-face on the battlefield, spears were the weapons of choice. With a length of over two metres, they had a greater range than swords and axes.

In Old Norse mythology, spears are associated with the war god Odin. When his spear *Gungnir* is thrown, it never misses its mark.

Objects in the exhibition. From left: C15917, spear (type D2/G), from Garder in Akershus, dated to 950-1000; C24244b, spear (type F), from Argehovd in Telemark dated to 825-950; C29878 b, spear (type M), from Bøen in Telemark dated to 975-1075; C4294, spear (type E,) from Kaupang in Vestfold, dated to 825-925; C29700 d, spear (type K), from Maarem in Telemark, dated to 900s; C115, spear (type K), from Ås in Hedmark dated to 900; C5613, spear (type G), from Alsøy in Nordland, dated to 950-1000.

14. En kvinnelig kriger?

En kvinne ble gravlagt sammen med sverd, spyd, stridsøks og piler på Nordre Kjølén gård i Solør. Skjelettet viser at hun var omkring 155 cm høy og 18-19 år da hun døde.

Når arkeologene finner graver med våpen blir de som oftest tolket som mannsgraver. Men ettersom få graver har bevart skjelettmateriale som kan kjønnsbestemmes, er det vanskelig å påvise eller motbevise denne antagelsen.

Kvinnen fra Solør kan ha vært en kvinnelig kriger, men våpnene kan også ha vært symboler på hennes rolle i familien eller lokalsamfunnet.

Gjenstander i utstillingen: C22541 a-g, gravfunn fra Nordre Kjølén, Solør, datert til siste halvdel av 900-tallet.

14. A Female Warrior?

This woman was buried with a sword, spear, battle axe and arrows at Nordre Kjølén Farm in Solør. Her skeleton shows that she was about 155 cm tall and 18 or 19 years old when she died.

When archaeologists find graves with weapons, they usually assume that the people buried in the graves are men. But few graves have preserved skeletal material that can reveal a person's sex, so this assumption is difficult to prove or refute.

The woman from Solør could have been a female warrior, but the weapons could also have been symbols of her role in the family or local community.

Objects in the exhibition: C22541 a–g, grave finds from Nordre Kjølen, Solør, dated to the latter half of the 900s.

15. «Drepte» våpen

Skjoldbulene som vises her var hugget i stykker med øks og gjennomboret av spyd. De ble ødelagt med vilje før de ble brent og gravlagt med den døde.

Ideen om ødeleggelsen av våpen under begravelsen kan sammenliknes med slaktning og ofring av dyr. Vikingene kan ha oppfattet ødeleggelsene som en frigjøringsprosess som påskyndet og sikret at både den døde og gravgavene kom til dødsriket (se også Monter 12).

Gjenstander i utstillingen. Fra venstre: C2292, skjoldbule fra Bleken i Oppland, datert 975-1025; C13771 og C13772, skjoldbule og spyd fra Ås i Akershus, datert 850-950; C16159 og C16161, skjoldbule og øks fra Teige i Buskerud, datert 975-1000.

15. 'Murdered' Weapons

The shield bosses shown here were hacked with axes and pierced with spears. They were deliberately 'killed' before being burned and buried with the dead.

The idea of destroying weapons at a funeral could be compared with sacrificing animals. The Vikings may have understood it as a process of liberation that ensured that the dead and their grave goods entered the afterlife (see also Showcase 12).

Objects in the exhibition. From left: C2292, shield boss from Bleken in Oppland, dated to 975–1025; C13771 and C13772, shield boss and spear from Ås in Akershus, dated to 850–950; C16159 and C16161, shield boss and axe from Teige in Buskerud, dated to 975–1000.

16. Sverd fra Langeid

Dette praktsverdet fra første halvdel av 1000-tallet vitner om tiden da vikingenes verden gikk mot slutten og den kristne middelalderen var i emning. Det er funnet på gården Langeid i Aust-Agder.

Dekoren på hjaltet er dels i gull omkranset av kobbertråd, dels dekket av sølv. Sølvtråd er viklet rundt grepet. Innskriften i latinske bokstaver er vanskelig å tolke, men kan være forkortelser av bibelvers eller bønner. Korsene på sverd hjaltet viser også til en kristen motiver verden. Sverdet som var ladet med kristen symbolikk ble lagt i en hedensk grav.

Gjenstand i utstillingen. Fra venstre: C 58882/3, sverd (type Æ) med innlegg av gull, sølv og kobber, fra Langeid i Aust-Agder, datert til første halvdel av 1000-tallet.

16. The Sword from Langeid

This ornate sword from the first half of the 1000s bears witness of the time when the Vikings' world was ending and the Christian Middle Ages were beginning. It was found at Langeid Farm in Aust-Agder.

The decoration on the hilt is partly made of gold edged with copper wire, and partly of silver. Silver wire is wrapped around the grip. The inscription in Latin letters is difficult to interpret, but could be an abbreviation of a verse from the Bible or a prayer. The crosses on the hilt are also Christian motifs. This sword, loaded with Christian symbolism, was laid in a pagan grave.

Object in the exhibition: C 58882/3, sword (type Æ) with inlays of gold, silver and copper, from Langeid in Aust-Agder, dated to first half of 1000s.

17. Fra skipssmykke til kirkepryd

Vindfløyen fra Heggen kirke i Modum har hatt et tidligere liv som pryd på et skip. Det finnes bare bevart fire slike fløyer i Norge. Dette er den eldste og er laget på midten av 1000-tallet.

De norrøne sagaene beskriver gyldne fløyer montert i stevnen på krigsskip. Når de blinket i solen, visste folk at en høvding eller konge nærmet seg. Senere ble fløyene tatt ned og plassert på middelalderens kirker.

Gjenstand i utstillingen: C23602, skipsfløy av forgyllt kobberlegering fra Heggen kirke, Buskerud. Dateret til 1000-1050.

17. From Ship's Prow to Church Spire

This weathervane from Heggen Church had an earlier life as a decoration atop a ship. There are only four such weathervanes preserved in Norway. This is the oldest, made in the mid-1000s.

The Old Norse sagas tell of golden weathervanes mounted on the prows of warships. When people saw them glinting in the sunlight, they knew a chieftain or a king was approaching. The weathervanes were later removed and placed on medieval churches.

Object in the exhibition: C23602, ship's vane, gilded copper alloy, from Heggen Church, Buskerud, Dated to 1000-1050.

18. En kongelig myntskatt

I 1836 oppdaget bonden Ole Sivert Aaberg en myntskatt under en stor stein på gården Årstad ved Egersund. Steinen hadde skjult over 1500 mynter og myntfragmenter, mange fra Knut den mektiges England.

I 1028 betalte den dansk-engelske kong Knut den mektige norske stormenn store summer i angelsaksisk sølvmynter for å få deres støtte i kampen mot kong Olav Haraldsson i slaget på Stiklestad i 1030. Årstadskatten kan være en del av denne utbetalingen.

Gjenstander i utstillingen: Myntskatt av sølv fra Årstad, Rogaland, nedlagt etter 1028.

18. A Royal Coin Hoard

In 1836 this hoard was found by a farmer under a large stone at Årstad Farm, near Egersund. The stone hid over 1,900 coins and coin fragments, many from the time when Canute the Great was king of England.

In 1028 the Anglo-Danish king paid powerful Norwegian chieftains large amounts of Anglo-Saxon silver coins in return for their support in fighting against King Olav Haraldsson at the battle of Stiklestad in 1030. The Årstad Hoard could be part of this payout.

Objects in the exhibition: Silver coin hoard from Årstad, Rogaland, buried after 1028.

19. Fra Torshammer til kors

Smykkene i monteret er laget i perioden 800-1100. De forteller om hvordan forestillinger og tro endret seg i løpet av vikingtiden.

Torshammeren står for mange som symbolet på den førkristne religionen i Norden. Guden Tors fremste kjennetegn er hammeren Mjølner, og med den opprettholder han verdens orden.

Anheng med det kristne korssymbolet har vært brukt i Norge helt siden siste del av vikingtiden. Den eldste formen for likearmede kors med «vinger» på endene er ofte kalt St. Cuthberts kors, etter den keltiske helgenen fra 600-tallet.

Gjenstander i utstillingen. Fra øverst venstre: C59717, torshammer av sølv fra Hovin, Akershus; C60421, torshammer av sølv fra Gisleivold, Akershus; C52517/2458, torshammer av sølv fra Kaupang, Vestfold; C60592, torshammer av sølv fra Eidanger, Telemark; C21858 e, torshammer av sølv fra Tråen, Buskerud; C13216, torshammer fra Huse, Hedmark; C59393, torshammer av sølv fra Ven, Hedmark; C2076, kors og kjede av kobberlegering, Vardø, Finnmark; C5456-C5457, C5461 perler og anheng fra Værdal, Nord-Trøndelag; C2930, sølvkors fra Kroken, Aust-Agder; C59443, kors av kobberlegering fra Erstad, Oppland; C57025/1-8, sølvkors og perler fra Kaupang, Vestfold; C36000 f, gullkors fra Slemmedal, Aust-Agder.

Datering: ca. 800-1100.

19. From Thor's Hammer to Christian Cross

The pieces in this showcase were made between 800 and 1100. They tell of how beliefs changed in the course of the Viking Age.

For many people, Thor's hammer symbolizes the Old Norse religion. The main attribute of the god Thor is his hammer Mjølner, which he uses to maintain order in the world.

Pendants with the symbol of the Christian cross have been used in Norway since the late Viking Age. The oldest form, with four equal-length arms tipped with 'wings', is often called a Saint Cuthbert's cross, after the Celtic saint from the 600s.

Objects in the exhibition. From top left: C59717, silver Thor's hammer from Hovin, Akershus; C60421, silver Thor's hammer from Gisleivold, Akershus; C52517/2458, Thor's hammer, from Kaupang, Vestfold; C60592, silver Thor's hammer from Eidanger, Telemark; C21858 e, silver Thor's hammer from Tråen, Buskerud; C13216, Thor's hammer from Huse, Hedmark; C59393, silver Thor's hammer from Ven, Hedmark; C2076, copper cross from Vardø, Finnmark; C5456-C5457, C5461 pendants and beads from Værdal, Nord-Trøndelag; C2930, silver cross from Kroken, Aust-Agder; C59443, copper cross from Erstad, Oppland; C57025/1-8, silver cross and beads from Kaupang, Vestfold; C36000 f, pendant of gold from Slemmedal, Aust-Agder.

Dating: ca. 800-1100.

20. Dynna steinen – Gunnvor bygger bro

“Gunnvor gjorde bro, Trydriks datter, etter Astrid, sin datter. Hun var hendigste mø på Hadeland.”

Sånn lyder runeinnskriften som løper oppover langsiden av runesteinen fra Dynna i Oppland. Steinen er fra midten av 1000-tallet, og står som et vitnesbyrd på overgangen fra hedendom til kristendom i Norge. Motivene er klart kristne, men både stilen og skikken med å reise en slik stein har dype røtter i førkristen tid.

På den ene breidsiden er det risset inn motiver fra Det nye testamentet. Motivet er de hellige tre konger som følger Betlehemstjernen frem til Maria og det nyfødte Jesusbarnet i stallen.

Gjenstand i utstillingen: C9909. Runestein av Ringerikesandstein fra Nordre Dynna, Oppland. Dateret til 1040-1050.

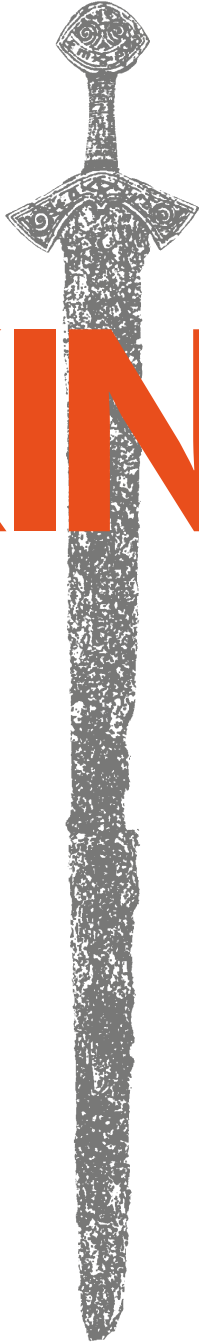
20. Gunnvor Built a Bridge

“Gunnvor, Trydrik’s daughter, made the bridge in memory of her daughter Astrid. She was the handiest maiden in Hadeland.”

This is the meaning of the inscription on the runestone from Dyne in Oppland. The stone is from the mid-1000s and testifies to Norway’s transition from paganism to Christianity. The motifs are clearly Christian, but both the style and the practice of raising monumental stones have deep roots in pre-Christian times.

The front of the stone is engraved with motifs from the New Testament. We see the three wise men following the star of Bethlehem to the stall where they find Mary and the baby Jesus.

Object in the exhibition: C9909. Runestone made of Ringerike sandstone, from Nordre Dynna, Oppland. Dated to 1040-1050.

VÍKINGR